

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/176/2022
Identifikačné číslo spisu: 7614217587
Dátum vydania rozhodnutia: 30.10.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Holíč
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:7614217587.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Štátneho fondu rozvoja bývania, Bratislava, Lamačská cesta č. 8, zastúpeného Advokátskou kanceláriou GARAJ & Partners s.r.o., Bratislava, Jozefská č. 3, IČO: 35 951 125, proti žalovaným 1/ I. T. F., L. č. XXX, zastúpenému advokátkou JUDr. Ingrid Repkovou, Košice, Ružová 33, 2/ L. F., L. č. XXX, o zaplatenie 25 989,99 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 2C/303/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 03. marca 2022 sp. zn. 3Co/123/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný 1/ má voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Žalovanej 2/ nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Spišská Nová Ves (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 05. mája 2021 č. k. 2C/303/2014-589 žalobu zamietol a žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Súd prvej inštancie vychádzal zo zistenia, že žalobca uzatvoril so žalovanými zmluvu o poskytovaní podpory vo forme úveru dňa 12. júla 2004, na základe ktorej žalovaným bola poskytnutá štátna podpora vo forme úveru vo výške 32 861,97 eura. Žalovaní sa zaviazali uvedenú štátnu podporu splácať vo forme 323 splátok vo výške 137,92 eura mesačne. Začiatok splácania dlhu bol stanovený na deň 01. októbra 2004. Vzhľadom na to, že žalovaní prestali splácať úver riadne a včas, žalobca po tom, čo vyzval žalovaných k úhrade dlžných splátok listom zo dňa 07. februára 2012 od zmluvy odstúpil a vyzval žalovaných na úhradu zostatku istiny, úroku, ako aj na zaplatenie zmluvnej pokuty. Žalovaný 1/ počas konania vzniesol námietku premlčania uplatneného nároku.

1.1. Na základe uvedených zistení a po vykonanom dokazovaní dospel súd k záveru, že nárok žalobcu nie je dôvodný. Súd pri rozhodovaní o nároku žalobcu na uplatnenie pohľadávky aplikoval ustanovenia Občianskeho zákonníka vychádzajúc z názoru, že žalobca je osobitný subjekt zriadený zákonom, prostredníctvom ktorého štát realizuje svoju bytovú politiku zákonom upravenými nástrojmi, medzi ktoré

patri aj zmluva o úvere. Jeho činnosť nemá atribúty podnikateľskej činnosti podľa Obchodného zákonníka, nevzťahuje sa na neho osobitná úprava spotrebiteľských úverov a nespĺňa ani pojmové znaky dodávateľa podľa § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Poukázal na ust. článku XII. bod 12.3. zmluvy, v ktorom si strany dohodli, že „ich práva a povinnosti sa budú riadiť predovšetkým zákonom č. 607/2003 Z.z. a ostatnými právnymi predpismi upravujúcimi vzťahy k Štátnemu fondu rozvoja bývania a ďalej ich vzájomné vzťahy sa budú riadiť ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, najmä Občianskym zákonníkom“. Mal teda za to, že z uvedeného vyplýva, že strany si pre úpravu ich záväzkového vzťahu aplikáciu ustanovení Obchodného zákonníka nedohodli, ale svoje nároky si zabezpečili ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Na zistený skutkový stav aplikoval ust. § 450 Občianskeho zákonníka upravujúce bezdôvodné obohatenie, a teda bol toho názoru, že momentom odstúpenia od zmluvy (§ 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka) vznikajú práva a povinnosti. Súd v spore prihliadol na námietku premlčania, ktorú vzniesol žalovaný 1/, nakoľko z vykonaných dôkazov zistil, že žalobca odstúpil od zmluvy dňom 14. februára 2021, kedy sa mu vrátila nedoručená zásielka, v ktorej žalovaný oznamoval odstúpenie od zmluvy, a teda uvedeného dňa vzniklo na strane žalovaných aj bezdôvodné obohatenie, od kedy začala plynúť aj premlčacia lehota. Bol toho názoru, že v zmysle ust. § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka bezdôvodné obohatenie sa premlčí za dva roky, a keďže žaloba bola podaná na súde až dňa 15. októbra 2014, zrejme až po uplynutí dvojročnej premlčacej lehoty. Súd preto žalobu z dôvodu premlčania pohľadávky v celom rozsahu zamietol. Výrok o trovách konania odôvodnil súd s poukazom na ust. § 255 ods. 2 CSP, a preto úspešným žalovaným priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 03. marca 2022 sp. zn. 3Co/123/2021 na odvolanie žalobcu rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovaným trovy odvolacieho konania v celom rozsahu. Krajský súd ako odvolací súd preskúmal vec v zmysle § 379 a § 380 ods. 1 CSP bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné ako vecne správny potvrdiť podľa § 387 ods. 1 CSP.

2.1. Argumentoval tým, že žalobca nesprávne vychádza z názoru, že vzťah založený zmluvou o poskytnutí podpory vo forme úveru je absolútnym obchodom, a teda sa spravuje ust. § 490 a nasl. Obchodného zákonníka. V prejednávanej veci je nesporné, že žalobca poskytol žalovaným podporu (vo forme poskytnutia úveru) na základe a za podmienok, upravených v zák. č. 607/2003 Z.z. o štátnom fonde rozvoja bývania. Tento zákon vo svojich ustanoveniach komplexne upravoval všetky podmienky, za ktorých bol fond oprávnený poskytovať o. i. úvery, vrátane vymedzenia podstatných náležitostí uzavretej zmluvy o poskytnutí podpory. Je zrejmé, že fond pri poskytovaní podpory vo forme úveru, neuzatvára zmluvu podľa ust. Obchodného zákonníka. V danej veci tak nešlo o typický úver v zmysle ust. § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, ale o úver, poskytnutý na základe osobitného predpisu, ktorým bol zák. č. 607/2003 Z.z. Ustanovenia ohľadom zmluvy o úvere upravené v Obchodnom zákonníku ust. § 497 a nasl. nemožno bez ďalšieho aplikovať i v prejednávanej veci. Je tomu tak preto, že podmienky pre poskytovanie podpory (vo forme úveru) boli komplexne upravené v zák. č. 607/2003 Z.z. Nešlo teda o úverovú zmluvu uzatváranú podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka. Ak strany mali záujem riadiť sa pri poskytovaní úveru ustanoveniami Obchodného zákonníka, mohli si v zmluve dohodnúť, že ich záväzkový vzťah sa bude spravovať Obchodným zákonníkom (§ 262 Obchodného zákonníka). Zmluvné strany v čl. XII. bod 12.3 zmluvy dohodli, že „ich práva a povinnosti sa budú riadiť predovšetkým zák. č. 607/2000 Z.z. a ostatnými právnymi predpismi, najmä Občianskym zákonníkom“. Strany si tak pre úpravu záväzkového vzťahu nedohodli aplikáciu ust. Obchodného zákonníka. Treba mať za to, že na aplikovanie obchodnoprávneho režimu bolo potrebné, aby medzi stranami existoval záväzkový vzťah splňujúci podmienky § 261 ods. 1, 2 alebo 6 Obchodného zákonníka. V prejednávanej veci takýto vzťah nevznikol, keďže komplexnú úpravu poskytovania podpory vo forme úveru fondom upravoval výlučne osobitný predpis, ktorým bol zák. č. 607/2003 Z.z. Aplikáciu ustanovenia Obchodného zákonníka si zmluvné strany ani v samotnej zmluve nedohodli. Práva žalobcu na vrátenie úveru sa teda nespravovali Obchodným zákonníkom, preto správne postupoval súd prvej inštancie, ak ich posudzoval podľa všeobecnej právnej úpravy, ktorou boli ustanovenia Občianskeho zákonníka, a to vrátane práv vyplývajúcich z účinkov odstúpenia zmluvy. Pri rešpektovaní princípu *lex specialis* a *lex generalis* platí, že ak osobitný predpis (v danom prípade zák. č. 607/2000

Z.z.) nemal blanket na použitie Obchodného zákonníka, bolo potrebné použiť základný predpis občianskeho práva, a to Občiansky zákonník.

2.2. Iná by bola situácia, ak by medzi stranami existoval záväzkový vzťah spĺňajúci podmienky § 261 ods. 1, 2 alebo 6 Obchodného zákonníka. V takom prípade by sa odstúpenie od zmluvy mohlo spravovať Obchodným zákonníkom i napriek tomu, že by sa predpoklady samotného nároku spravovali Občianskym zákonníkom. Správne preto súd prvej inštancie posudzoval nárok žalobcu ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 457 Občianskeho zákonníka a v tejto súvislosti správne posúdil aj plynutie premlčacej doby podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka a následne správne konštatoval, že žaloba bola podaná na súde dňa 15. októbra 2014, po márnom uplynutí dvojročnej premlčacej doby. Uvedená právna otázka bola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo/144/2020). Odvolací súd nevzhladol žiaden dôvod pre odklon od uvedenej ustálenej rozhodovacej praxe, preto odvolanie žalobcu považuje za nedôvodné a napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa ust. § 387 ods. 1 C.s.p. ako vecne správny potvrdil. Výrok o trovách odvolacieho konania vyplýva z ust. § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 C.s.p., podľa ktorých právo na náhradu trov odvolacieho konania má úspešná strana sporu, v danom prípade žalovaní, preto im súd priznal náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c) CSP, navrhujúc napadnuté rozhodnutie, resp. aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, alternatívne oba rozsudky zmeniť a žalobe v celom rozsahu vyhovieť.

3.1. Dovolateľ namietal rozdielnosť rozhodovania dovolacieho súdu v otázke posúdenia, či právny vzťah založený medzi žalobcom ako veriteľom a jeho dlžníkmi z titulu Zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru je spotrebiteľskou zmluvou, alebo sa jedná o čisto obchodnoprávny vzťah. Predmetná právna otázka už bola dovolacím súdom opakovane riešená, pričom žalobca má za to, že bola rozhodovaná rozdielne. Zatiaľ čo vo veci vedenej pod sp. zn. 8Cdo/64/2019 dovolací súd rozsudkom zo dňa 23. septembra 2020 dovolanie žalobcu zamietol, v iných analogických veciach vedených pod sp. zn. 5Cdo/170/2018, 8Cdo/9/2019, 7Cdo/199/2019 alebo 4Cdo/14/2021 dovolací súd uznesením zrušil rozsudky krajských súdov, príp. aj okresných súdov a vec im vrátil na ďalšie konanie. Vo veci vedenej pod sp. zn. 8Cdo/64/2019 dovolací súd odkázal na rozhodnutie sp. zn. 4Cdo/106/2018, v ktorom je vyjadrený názor, že zmluvy uzatvorené ŠFRB pri realizácii podpory štátu v oblasti bytovej politiky nemajú charakter spotrebiteľskej zmluvy v zmysle ustanovenia § 52 ods. 1 OZ. Dovolací súd ďalej konštatoval, že v danej veci nevznikol obchodnoprávny vzťah, keďže komplexnú úpravu poskytovania podpory vo forme úveru fondom upravoval výlučne osobitný predpis, ktorým bol zákon č. 607/2003 Z. z. Práva žalobcu na vrátenie úveru (titulom zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie - ako následku odstúpenia žalobcu od zmluvy o poskytnutí podpory) bolo preto potrebné posudzovať podľa všeobecnej právnej úpravy, ktorou boli ustanovenia Občianskeho zákonníka, dovolaniu preto nebolo možné vyhovieť, nakoľko v danej veci rozhodujúce právne posúdenie (aplikácia občianskoprávnych noriem o premlčaní) bolo dovolacím súdom vykonané správne, a preto v konečnom dôsledku jeho rozhodnutie nespochývalo v nesprávnom právnom posúdení veci.

3.2. V iných analogických veciach vedených pod sp. zn. 5Cdo/170/2018, 8Cdo/9/2019, 7Cdo/199/2019 alebo 4Cdo/14/2021 dovolací súd uznesením zrušil rozsudky krajských súdov, príp. aj okresných súdov a vec im vrátil na ďalšie konanie, s odkazom na rozhodnutie sp.zn. 4Cdo/106/2018, ktorý vyriešil právnu otázku, či právny vzťah založený medzi žalobcom ako veriteľom a jeho dlžníkmi z titulu Zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru je spotrebiteľskou zmluvou tak, že sa nejedná o spotrebiteľskú zmluvu. V konaní sp.zn. 5Cdo/170/2018 súdy nižších inštancií posudzovali otázku nároku žalobcu na bezdôvodné obohatenie podľa § 451 OZ na základe odstúpenia od úverovej zmluvy, ktoré súdy posúdili podľa § 48 ods. 2 OZ a nie podľa ObchZ. V oboch prípadoch teda dovolací súd dospel k rovnakému záveru, že zmluvy ŠFRB o poskytnutí podpory nie sú spotrebiteľskými zmluvami. No napriek tomu v oboch prípadoch rozhodol dovolací súd rôzne, v jednom prípade dovolanie zamietol, zatiaľ čo v druhom prípade, vedenom pod sp. zn. 5Cdo/170/2018, zrušil rozsudky súdov nižšieho stupňa a vec vrátil na ďalšie konanie na okresný súd. Je zrejmé, že by tak neurobil, keby mal za to, že aplikácia ustanovení Občianskeho zákonníka na zmluvu o poskytnutí podpory bola zo strany okresného a krajského súdu správna. Keďže však dovolanie zamietnuté nebolo a došlo k zrušeniu rozsudku súdu prvého stupňa aj

odvolacieho súdu, je z toho možné vyvodit' iba jediné - dovolací súd nepovažoval aplikáciu ustanovení Občianskeho zákonníka na zmluvu o poskytnutí podpory (a na odstúpenie od tejto zmluvy) za správnu. Analogická situácia bola aj v konaní sp.zn. 8Cdo/9/2019 a rovnaká právna otázka bola riešená aj v rozhodnutiach 7Cdo/199/2019 a 4Cdo/14/2021.

3.3. Žalobca za nesprávne právne posúdenie zo strany odvolacieho súdu považuje predovšetkým jeho názor, že podmienky pre poskytovanie podpory vo forme úveru zo ŠFRB boli komplexne upravené v zákone č. 607/2003 Z. z., a teda že Zmluva o poskytnutí podpory vo forme úveru uzavretá medzi Žalobcom a Žalovanými nie je úverovou zmluvou uzatváranou podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka. Nie je možné hovoriť o tom, že v zákone č. 607/2003 Z. z. bol upravený osobitný zmluvný typ, pre ktorý je charakteristický určitý typ/druh záväzku na každej zmluvnej strane (resp. viac zmluvných typov). A už vôbec nie je možné tvrdiť, že išlo o komplexne upravený osobitný typ úverovej zmluvy (resp. úver podľa osobitného predpisu). V ustanovení § 12 a ani v žiadnom inom ustanovení zákona č. 607/2003 Z. z. totiž nebolo uvedené to najpodstatnejšie, čo charakterizuje zmluvu, v danom prípade úverovú zmluvu, resp. zmluvu o poskytnutí podpory vo forme úveru, a to záväzok veriteľa poskytnúť na požiadanie peňažné prostriedky a záväzok dlžníka vrátiť poskytnuté prostriedky a zaplatiť úroky. Pokiaľ ide o úverovú zmluvu, základné záväzky (určujúce charakter zmluvy) sú obsiahnuté v ustanovení § 497 Obchodného zákonníka, ktoré je v zmysle § 269 ods. 1 Obchodného zákonníka tzv. základným ustanovením obsahujúcim podstatné časti zmluvy. Obsah Žalobcom uzatvorenej zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru zodpovedá práve podstatným častiam zmluvy o úvere podľa § 497 Obchodného zákonníka. Keďže zákon č. 607/2003 Z. z. neobsahoval ani len definíciu úveru, pri uzatváraní zmlúv o poskytnutí podpory nebolo možné postupovať len podľa samotného zákona č. 607/2003 Z. z. Vždy musel byť súčasne aplikovaný aj iný právny predpis - v prípade podpory vo forme úveru musel byť tým predpisom Obchodný zákonník, resp. ustanovenia § 497 a nasl. Obchodného zákonníka ako *lex generalis* upravujúci poskytovanie úverov na základe zmluvy. Občiansky zákonník nemožno v predmetnom prípade považovať za *lex generalis*, keďže úpravu úverov neobsahuje ani neobsahoval a zmluva o pôžičke z hľadiska charakteru základných záväzkov zmluvných strán nezodpovedá podmienkam zákona č. 607/2003 Z. z. (napr. postupnému čerpaniu na základe žiadosti dlžníka na úhradu faktúr a iných platobných dokladov). Vzhľadom na uvedené nemožno súhlasiť s názorom odvolacieho súdu, že žalobca neuzatváral zmluvu o poskytnutí podpory vo forme úveru podľa ustanovení Obchodného zákonníka.

3.4. Vzťah založený zmluvou o poskytnutí podpory vo forme úveru je absolútnym obchodom, musí sa spravovať Obchodným zákonníkom bez ohľadu na dohodu zmluvných strán (t. j. dohoda o použití Obchodného zákonníka nebola potrebná). Aj keby sa zmluvné strany dohodli, že tento ich vzťah sa bude spravovať Občianskym zákonníkom, musel by sa spravovať Obchodným zákonníkom a zmluva by bola v časti o použití Občianskeho zákonníka neplatná. Nakoľko vzťah vyplývajúci zo zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru je vzťahom obchodnoprávnym, premlčacia doba je štvorročná (podľa ustanovenia § 397 Obchodného zákonníka), odstúpením od zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru sa zmluva nezrušuje od počiatku, ale až okamihom, keď prejav vôle oprávnenej strany odstúpiť od zmluvy je doručený druhej strane (ustanovenie § 349 Obchodného zákonníka), nárok na zaplatenie žalovanej sumy nie je nárokom na vydanie bezdôvodného obohatenia, aj po odstúpení od zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru je žalobca oprávnený žiadať od dlžníkov - žalovaných vrátenie poskytnutých peňažných prostriedkov (dlžnej sumy) a zaplatenie zmluvných úrokov (ako ceny poskytnutých peňazí) z nevrátenej časti úveru, a to až do okamihu vrátenia dlžnej sumy (ustanovenie § 506 Obchodného zákonníka). Žalobca má preto jednoznačne za to, že nemohlo ani pri pripustení možnosti vzniku bezdôvodného obohatenia dôjsť k premlčaniu jeho nároku voči žalovaným. Ak žalobca platne odstúpil od Zmluvy o poskytnutí podpory 14. februára 2012, v zmysle ustanovenia § 397 Obchodného zákonníka premlčacia doba uplynula dňa 14. februára 2016. Ak Žalobca podal žalobcu voči Žalovaným dňa 15. októbra 2014, urobil tak celkom zjavne ešte pred uplynutím všeobecnej štvorročnej premlčacej doby aplikovanej na obchodnoprávne vzťahy vrátane absolútnych obchodov.

4. Žalovaný 1/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobcu navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol ako neprípustné, resp. zamietol ako nedôvodné a priznal mu nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Rozhodnutia súdov nižších inštancií považuje za vecne správne. Nie je pochyb o tom, že z dovolateľom uvádzaných a analyzovaných rozhodnutí NS SR jasne vyplýva, že právny vzťah medzi ŠFRB a fyzickou

osobou založený z titulu Zmluvy o poskytnutí podpory podľa osobitného zákona, nie je možné posudzovať ako vzťah spotrebiteľského charakteru. Z týchto však nie je možné vyvodiť, že na vzniknutý právny vzťah je nutné aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka. Naopak, dovolateľ poukázal na rozhodnutie NS SR so sp. zn. 8Cdo/64/2019, z ktorého uvedené - správnosť záverov o potrebe aplikácie Občianskeho zákonníka - explicitne vyplýva.

4.1. Žalovaná 2/ sa k dovolaniu žalobcu písomne nevyjadřila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolateľ prípustnosť dovolania vyvodil z ust. § 421 ods. 1 písm. c) CSP, namietajúc nesprávne právne posúdenie veci.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

10. Nevyhnutným predpokladom toho, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je, že dovolateľ uvedie právnu (hmotnoprávnu alebo procesnoprávnu - nie skutkovú) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolací súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, či ide o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v jednotlivých prípadoch, v ktorých citované ustanovenie dovolanie pripúšťa.

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP je relevantná právna otázka, ktorá už bola dovolacím súdom riešená, pri jej riešení ale ešte nedošlo k ustáleniu rozhodovacej praxe odvolacieho súdu preto, lebo jeho jednotlivé senáty naďalej zastávajú odlišné (rozdielne) právne názory, čo sa prejavuje v ich pretrvávajúcom rozdielnom rozhodovaní.

12. Dovolateľ namietal rozdielnosť rozhodovania dovolacieho súdu o právnej otázke, či právny vzťah založený medzi žalobcom ako veriteľom a jeho dlžníkmi z titulu zmluvy o poskytnutí podpory vo forme

úveru je spotrebiteľskou zmluvou, alebo sa jedná o čisto obchodnoprávny vzťah, keď vo veci vedenej pod sp. zn. 8Cdo/64/2019 dovolací súd rozsudkom zo dňa 23. septembra 2020 dovolanie žalobcu zamietol, v iných analogických veciach vedených pod sp. zn. 5Cdo/170/2018, 8Cdo/9/2019, 7Cdo/199/2019 alebo 4Cdo/14/2021 dovolací súd uznesením zrušil rozsudky krajských súdov, príp. aj okresných súdov a vec im vrátil na ďalšie konanie.

13. Ako dovolací súd konštatoval už vyššie, predmetom dovolacieho prieskumu môže byť len taká právna otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. V predmetnom spore rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo od posúdenia, či predmetná zmluva o poskytnutí podpory vo forme úveru je spotrebiteľskou zmluvou, ale záviselo od posúdenia žalobcom uplatneného nároku ako nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 457 OZ s premlčacou dobou podľa § 107 ods. 1 OZ.

14. Dovolateľom označené rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 4Cdo/106/2018, 5Cdo/170/2018, 8Cdo/9/2019, 7Cdo/199/2019, 4Cdo/14/2021 riešili výlučne otázku, či právny vzťah založený medzi žalobcom ako veriteľom a jeho dlžníkmi z titulu zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru je spotrebiteľskou zmluvou, so záverom, že sa nejedná o spotrebiteľskú zmluvu, a preto rozsudky súdov nižších inštancií, ktoré vychádzali z opačného právneho záveru, zrušili z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia. Ani jedno z týchto rozhodnutí dovolacieho súdu sa však nezaoberalo otázkou posúdenia žalobcom uplatneného nároku ako nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 457 OZ s premlčacou dobou podľa § 107 ods. 1 OZ. Nie je pritom podstatné, či sa touto otázkou zaoberali súdy nižších inštancií, tak ako argumentuje dovolateľ, podstatné je len to, akou právnou otázkou sa zaoberal dovolací súd. Rovnako z tohto hľadiska nie je podstatné, aká bola forma rozhodnutia dovolacieho súdu, t.j. či bolo dovolanie zamietnuté alebo došlo k zrušujúcemu rozhodnutiu, opätovne, podstatné je len to, akou právnou otázkou sa zaoberal dovolací súd.

15. Dovolateľ sám v dovolaní poukázal na to, že otázkou posúdenia žalobcom uplatneného nároku ako nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 457 OZ s premlčacou dobou podľa § 107 ods. 1 OZ sa zaoberalo rozhodnutie z 23. septembra 2020 sp.zn. 8Cdo/64/2019, s nasledovnými závermi:

15.1. Posúdenie dovolateľom nastolenej právnej otázky vychádzalo z toho, že Zmluva o poskytnutí podpory nemala charakter spotrebiteľskej Zmluvy, čo malo podľa dovolateľa automaticky smerovať k záveru o aplikácii noriem obchodného práva na premlčanie uplatnených nárokov. Jej zodpovedanie však predstavovalo iba dielčiu, nie však rozhodujúcu skutočnosť, keď iba samotná skutočnosť, že Zmluva nemala charakter spotrebiteľskej zmluvy, nemohlo automaticky viesť k záveru o jej čisto obchodnoprávnom charaktere s potrebou aplikácie noriem obchodného práva na premlčanie nárokov z nej plynúcich (viď i závery rozsudku súdu prvej inštancie). Žalobca pri poskytovaní podpory vo forme úverov nevykonáva podnikateľskú, ani obchodnú činnosť, a teda ho nemožno považovať za podnikateľa v zmysle § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka. Jeho činnosť preto podnikaním nie je (§ 2 ods. 1 Obchodného zákonníka). Obchodný zákonník predovšetkým upravuje postavenie podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním (§ 1 ods. 1 Obchodného zákonníka). V danom prípade žalobca poskytoval podporu (i vo forme poskytnutia úveru) na základe a za podmienok, upravených v osobitnom predpise, ktorým v danej veci bol zákon č. 607/2003 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania (ďalej len „Fond“). Tento prepis vo svojich ustanoveniach komplexne upravoval všetky podmienky (§ 5 až § 12), za ktorých bol Fond oprávnený poskytovať o. i. úvery, vrátane vymedzenia podstatných náležitostí uzavretej Zmluvy o poskytnutí podpory (údaje o zmluvných stranách, účel, výška a druh poskytovanej podpory, spôsob plnenia záväzkov zmluvných strán, boli základnými náležitosťami každého zmluvného vzťahu). V zmluve boli tiež dohodnuté sankcie za oneskorené splácanie (nedodržanie splátkového kalendára), za neoprávnené použitie poskytnutej podpory, za neumožnenie kontroly na stavbe, resp. za iné porušenie zmluvných podmienok. Podpora poskytnutá z prostriedkov Fondu bola navyše určená výhradne len na úhradu faktúr a iných platobných dokladov a nemohla byť žiadateľovi poskytnutá v hotovosti. Poskytnutú podporu musel žiadateľ čerpať iba v súlade s podmienkami zákona č. 607/2003 Z. z. a zmluvne dohodnutými podmienkami. Je potom zrejmé, že Fond pri poskytovaní podpory vo forme úveru, neuzatváral Zmluvu podľa ustanovení Obchodného zákonníka. V danej veci tak nešlo o typický úver v zmysle ust. § 497 a nasl. Obchodného

zákonníka, ale o úver, poskytovaný na základe osobitného predpisu, ktorým bol zákon č. 607/2003 Z. z., a to za podmienok v ňom uvedených a bližšie špecifikovaných v samotnej Zmluve, ktorej náležitosti rovnako upravoval tento predpis. Podpora z Fondu sa tak poskytovala len špecifickej skupine žiadateľov za zákonom stanovených podmienok, ktoré boli pre žiadateľa priaznivejšie než podmienky, za ktorých by si vedel obstarat' finančné prostriedky na kapitálovom trhu (t. j. za iných než komerčných podmienok).

15.2. Dovolaciemu súdu sú známe závery rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. marca 2013, sp. zn. 6MCdo/4/2012, v zmysle ktorých „Zmluva o úvere upravená ustanoveniami § 497 až § 507 Obchodného zákonníka je tzv. absolútnym obchodom, čo znamená, že sa tento právny vzťah bez ohľadu na povahu jeho účastníkov spravuje Obchodným zákonníkom“, avšak tieto (vzhľadom na osobitnú úpravu postavenia Fondu a podmienok pre poskytovanie podpory) nemožno bez ďalšieho aplikovať i v posudzovanej veci. Ako už bolo uvedené, podmienky pre poskytovanie podpory (vo forme úveru) boli komplexne upravené v zákone č. 607/2003 Z. z. a v podrobnostiach špecifikované v samotnej Zmluve, rovnako uzavretej podľa tohto osobitného predpisu. Nešlo teda o úverovú zmluvu uzatváranú podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka. Ak strany mali záujem riadiť sa pri poskytovaní úveru ustanoveniami Obchodného zákonníka, mohli si v Zmluve dohodnúť, že ich záväzkový vzťah sa bude spravovať Obchodným zákonníkom (§ 262 Obchodného zákonníka). Zmluvné strany si však v uzavretej Zmluve naopak dohodli, že „ich práva a povinnosti sa budú riadiť predovšetkým zákonom č. 607/2003 Z. z. a ostatnými právnymi predpismi upravujúcimi vzťahy k ŠFRB a ďalej ich vzájomné vzťahy sa budú riadiť ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, najmä Občianskym zákonníkom, zákonom o katastri č. 162/1995 Z. z., zákonom č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu a zákonom č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách (viď článok XII bod 12.3 Zmluvy)“. Strany si tak pre úpravu ich záväzkového vzťahu, aplikáciu ustanovení Obchodného zákonníka, nedohodli. I z ďalších zmluvných dojednaní vyplývalo, že si strany pre úpravu svojich vzťahov dohodli aplikáciu ustanovení Občianskeho zákonníka (napr. čl. IV. bod 4.9., č. VII bod 7.1., 7.2., čl. X a pod.).

15.3. Dovolací súd mal za to, že na aplikovanie obchodnoprávneho režimu bolo potrebné, aby medzi stranami existoval záväzkový vzťah spĺňajúci podmienky § 261 ods. 1, 2 alebo 6 Obchodného zákonníka. V danej veci (ako už bolo uvedené vyššie) takýto vzťah nevznikol, keďže komplexnú úpravu poskytovania podpory vo forme úveru Fondom upravoval výlučne osobitný predpis, ktorým bol zákon č. 607/2003 Z. z.. Aplikáciu ustanovení Obchodného zákonníka si potom nedohodli zmluvné strany ani v samotnej Zmluve (§ 262 Obchodného zákonníka). Ak sa potom práva žalobcu na vrátenie úveru (titulom zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie) nespravovali Obchodným zákonníkom, bolo potrebné ich posudzovať podľa všeobecnej právnej úpravy, ktorou boli ustanovenia Občianskeho zákonníka, a to vrátane „zániku“ práva domôcť sa plnenia v dôsledku vzniesenia námietky premlčania. Pri rešpektovaní princípu lex specialis a lex generalis platí, že ak osobitný predpis (v danom prípade zákon č. 607/2003 Z. z.) nemal blanket na použitie Obchodného zákonníka, bolo potrebné použiť základný predpis občianskeho práva, a to Občiansky zákonník. Iná by bola situácia, ak by medzi stranami existoval záväzkový vzťah spĺňajúci podmienky § 261 ods. 1, 2 alebo 6 Obchodného zákonníka. V takomto prípade by sa premlčanie nároku mohlo spravovať Obchodným zákonníkom i napriek tomu, že by sa predpoklady samotného nároku spravovali Občianskym zákonníkom (IV. ÚS 214/04).

16. K rovnakým záverom dospel dovolací súd aj v rozhodnutí z 26. augusta 2020 sp.zn. 8Cdo/164/2020. Dovolací súd zároveň nevidí dôvod sa od týchto záverov odchýliť a dospieť k právnomu názoru prezentovanému dovolateľom.

17. Dovolací súd preto uzatvára, že rozhodujúca právna otázka, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a to otázka posúdenia žalobcom uplatneného nároku ako nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 457 OZ s premlčacou dobou podľa § 107 ods. 1 OZ, bola vyriešená v rozhodnutiach dovolacieho súdu sp.zn. 8Cdo/64/2019 a sp.zn. 8Cdo/164/2020, dovolaciemu súdu nie je známe žiadne iné odlišné rozhodnutie dovolacieho súdu v tejto otázke, preto nie je naplnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Súd nižších inštancií v predmetnom spore rozhodli v súlade so závermi rozhodnutí dovolacieho súdu sp.zn. 8Cdo/64/2019 a sp.zn. 8Cdo/164/2020, preto nemožno konštatovať ani danosť dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

18. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, ktoré nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

19. Dovolací súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

20. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.